

Postanowienie z dnia 27 lipca 1999 r.

II UZ 83/99

Dopuszczalność kasacji w sprawie wszczętej na skutek odwołania od decyzji ustalającej wysokość składki na ubezpieczenie społeczne adwokatów niepełnosprawnych zależy od wartości przedmiotu zaskarżenia (art. 393 pkt 1 KPC).

Przewodniczący: SSN Barbara Wagner, Sędziowie SN: Maria Tyszel, Beata Gudowska (sprawozdawca).

Sąd Najwyższy, po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 27 lipca 1999 r. sprawy z wniosku Witolda A. przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych-Oddziałowi w W. o wysokość składki na ubezpieczenie społeczne, na skutek zażalenia wnioskodawcy na postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 9 czerwca 1999 r. [...]

p o s t a n o w i ł:

o d d a l i ć zażalenie.

U z a s a d n i e n i e

Oddział Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w W. decyzją z dnia 10 marca 1998 r., skierowaną do adwokata Witolda A., odmówił ustalenia ze skutkiem od dnia 1 stycznia 1998 r. składki na jego ubezpieczenie społeczne z tytułu prowadzenia indywidualnej kancelarii w wysokości 50 % składki należnej. Powołując się na zmiany w prawie, wprowadzone przez ustawę z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776), stwierdził, że uprawnienie z art. 25 powołanej ustawy przysługuje wyłącznie pracownikom, zatem nie może z niego skorzystać adwokat prowadzący indywidualną kancelarię.

Odwołanie ubezpieczonego od tej decyzji uwzględnił Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie wyrokiem z dnia 10 października 1998 r., zaś Sąd Apelacyjny w Warszawie wyrokiem z dnia 17 lutego 1999 r. uwzględnił apelację organu ubezpieczeń społecznych i - zmieniając zaskarżony nią wyrok - oddalił odwołanie.

Kasacja Witolda A. została oparta na podstawie naruszenia prawa materialnego przez błędną wykładnię przepisu art. 25 przytoczonej ustawy o rehabilitacji zawodowej, w związku z art. 24 ust. 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o adwokaturze (Dz.U. Nr 16, poz. 124 ze zm.) oraz art. 60 ustawy z dnia 14 grudnia 1982 r. o zaopatrzeniu emerytalnym pracowników i ich rodzin (Dz.U. Nr 40, poz. 267 ze zm.). Na tej podstawie skarżący wnosił o zmianę wyroku Sądu drugiej instancji i oddalenie apelacji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych.

Postanowieniem Sądu Apelacyjnego z dnia 9 czerwca 1999 r. kasacja została odrzucona. Sąd drugiej instancji dostrzegł, że spór dotyczy wysokości składki na ubezpieczenie społeczne, a wskazana przez ubezpieczonego wartość przedmiotu zaskarżenia zamyka się kwotą około 2000 zł.

W zażaleniu opartym na zarzucie "oczywiście błędnego" ustalenia przedmiotu sporu (zaskarżenia), ubezpieczony zawarł wniosek o uchylenie zaskarżonego postanowienia wskazując, że "jego proces dotyczy ustalenia prawidłowej interpretacji przepisu art. 25 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776)". Opisał spór jako żądanie ustalenia, że cytowany przepis nie wyłącza adwokatów-inwalidów I lub II grupy z nabytych uprzednio uprawnień do opłacania składki na ubezpieczenie społeczne z 50% zniżką, a nie o jakąkolwiek kwotę sporną z tego tytułu, gdyż żadna kwota pieniężna ani termin jej opłacania nie był przedmiotem rozważań Sądu Apelacyjnego. Przyjęcie, że sprawa dotyczy świadczeń pieniężnych uznał za niedopuszczalne. Tłumaczył, że wprawdzie określił wartość przedmiotu zaskarżenia, lecz tylko na żądanie Sądu, z jednoczesnym zastrzeżeniem, że w jego sprawie wartość ta nie ma znaczenia procesowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Przedmiot sporu i zakres jego rozpoznania przez Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyznacza treść zaskarżonej decyzji. W sprawie niniejszej decyzja z

dnia 10 marca 1998 r., od której ubezpieczony się odwołał, dotyczyła ustalenia wysokości składki na ubezpieczenie społeczne, należnej od dnia 1 stycznia 1998 r. Z treści odwołania od tej decyzji wynika, że skarżący kwestionuje zaniechanie poboru składki w połowie wysokości, dokonywanego dotychczas na podstawie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 9 maja 1991 r. o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 46, poz. 201 ze zm.), wprowadzonego ustawą z dnia 10 października 1991 r. o zmianie ustawy o zatrudnieniu i rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 110, poz. 472), o treści: "Składka na ubezpieczenie społeczne osób niepełnosprawnych zaliczonych do inwalidów I lub II grupy, z wyjątkiem zatrudnionych w zakładach pracy, o których mowa w art. 4 ust. 1, wynosi 50% składki na ubezpieczenie społeczne określonej w odrębnych przepisach". Inaczej mówiąc, skarżący kwestionuje wymiar składki ustalony od 1 stycznia 1998 r. w 100% wysokości według art. 25 ustawy z dnia 27 maja 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Także w kasacji ubezpieczony domaga się zmiany wyroku Sądu drugiej instancji w odniesieniu do ustalenia, w jakiej wysokości powinien pokrywać składki na ubezpieczenie społeczne. Żądanie to można zinterpretować tylko tak, jak zostało sformułowane, czyli jako domaganie się ustalenia składek w niższym wymiarze. Tymczasem w zażaleniu spór został utożsamiony ze sporem o ustalenie stosunku prawnego lub prawa, przy określeniu jego istoty jako sporu o wykładnię prawa.

Sprawy rozpoznawane przez sądy mogą dotyczyć świadczenia albo ustalenia lub ukształtowania stosunku prawnego lub prawa. Sądy pracy i ubezpieczeń społecznych rozpoznają natomiast sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych, przez które rozumie się sprawy, w których wniesiono odwołanie od decyzji organów rentowych, dotyczących ubezpieczeń społecznych i ubezpieczenia rodzinnego, emerytur i rent, świadczeń z funduszu alimentacyjnego, innych świadczeń w sprawach należących do właściwości Zakładu Ubezpieczeń Społecznych oraz odszkodowań przysługujących w razie wypadków i chorób pozostających w związku ze służbą wojskową albo służbą w Milicji Obywatelskiej lub Służbie Więziennej (art. 476 § 2 KPC).

Przy rozpoznawaniu tych sporów sądy wykładają prawo w celu jego stosowania, nie dokonują jednak jego wykładni abstrakcyjnej. Oczywiście, że przed zastosowaniem w sprawie cytowanego przepisu art. 25, Sąd Apelacyjny prowadził konieczne do tego rozumowanie jurydyczne, którego efektem są pewne tezy o charakterze ustalającym zawarte w uzasadnieniu orzeczenia, rozstrzygnięcie jednak, dotyczy

wyłącznie obowiązku zapłaty całości składki, a więc składki w odpowiedniej, dającej się określić kwotowo wysokości.

Reasumując, rozpoznawana sprawa nie dotyczy - wbrew temu, co stara się narzucić skarżący - ustalenia istnienia stosunku prawnego lub prawa, ani też ustalenia prawa do opłacania składek w określonej wysokości na gruncie przepisu art. 25 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz o zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. Nr 123, poz. 776), lecz jest sporem o świadczenie. O dopuszczalności kasacji w takiej sprawie, wszczętej na skutek odwołania od decyzji ustalającej 100% składkę na ubezpieczenie społeczne adwokatów niepełnosprawnych, decyduje zatem wartość przedmiotu zaskarżenia (art. 393 pkt 1 KPC), a skoro nie przekracza ona 5000 zł, to zaskarżone postanowienie należy uznać za prawidłowe. W konsekwencji Sąd Najwyższy orzekł na podstawie art. 385 w związku z art. 397 § 2 i art. 393¹⁹ KPC, jak w sentencji.

=====